

Edward Chodzicki (1897—1978)

Эдвард Ходзицки (1897—1978)

Prof. dr hab. Edward Chodzicki urodził się 24 IX 1897 r. w Tarnowie, w woj. krakowskim. Szkołę średnią ukończył w Krakowie. Studia akademickie rozpoczęte w Wiedniu kończy, po przerwie spowodowanej służbą wojskową, w SGGW w Warszawie na Wydziale Leśnym w 1923 r. W latach 1923—1932 był starszym asystentem w Katedrze Hodowli Lasu SGGW. W latach 1927—1929 wyjeżdża na studia zagraniczne do Niemiec i Szwajcarii. Promocję na doktora nauk leśnych uzyskuje w 1932 r. na podstawie pracy „Domieszka buka w sosninach jako czynnik edaficzny na piaszczystych popiołoziemach i buroziemach dyliuwalnych”. W 1933 r. habilituje się na podstawie pracy „Badania mikrobiologiczne nad wpływem zmiany składu gatunkowego drzewostanów na stan gleby”, uzyskując w 1933 r. stopień naukowy docenta habilitowanego na Wydziale Leśnym SGGW w Warszawie. W latach 1933—1939 wykłada glebowe podstawy hodowli lasu oraz nasiennictwo leśne i szczegółową hodowlę lasu na SGGW w Warszawie. Jednocześnie 1934—1939 pracuje jako sekretarz generalny Komisji Drzewnej w Polskim Komitecie Normalizacyjnym. W 1937 r. zostaje powołany na katedrę leśnictwa na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego i mianowany profesorem nadzwyczajnym. Wykłada dendrologię, podstawy gospodarstwa leśnego i encyklopedię leśnictwa. W 1939 r. dzieli los profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego, uwięziony w ramach „Sonderaktion-Krakau” przebywa w hitlerowskim obozie koncentracyjnym Sachsenhausen-Oranienburg, skąd zostaje zwolniony 28 II 1940 r. Od 1941 r. do wyzwolenia pracuje w utworzonym przez władze okupacyjne Leśnym Zakładzie Doświadczalnym w Krakowie jako

pracownik umysłowy. W 1945 r. powraca jako profesor nadzw. na Katedrę Leśnictwa UJ, pracuje nad organizacją Wydziału Leśnego i przekształceniem Katedry na Katedrę Hodowli Lasu wchodzącą w skład nowo powstałego Wydziału Leśnego UJ w Krakowie. Organizuje dla Wydziału Leśnego UJ bazę doświadczalną-dydaktyczną, zostając kuratorem Lasów Doświadczalnych. Prowadzi wykłady z podstaw gospodarstwa leśnego dla rolników oraz na Wydziale Leśnym: wstępu do nauk leśnych, nasiennictwa leśnego, ogólnej i szczegółowej hodowli lasu. W 1948 r. zostaje mianowany profesorem zwyczajnym w Katedrze Hodowli Lasu UJ. W latach 1946—1948 wyjeżdża kilkakrotnie za granicę — do Danii, Włoch, Szwajcarii i CSRS, jako rzeczoznawca Ministerstwa Leśnictwa w Komisji do spraw współpracy z FAO oraz dla studiów gospodarstwa leśnego w Szwajcarii. Od 1945 r. jest członkiem Prezydium Państwowej Rady Leśnictwa do końca jej działania. W czasie od 1948 do 1951 pracuje jednocześnie w Instytucie Badawczym Leśnictwa jako kierownik Filii Lasów Górskich oraz Zakładu Gleboznawstwa w Krakowie. W 1953 r. przechodzi wraz z Wydziałem Leśnym z Uniwersytetu Jagiellońskiego do Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, kierując wydzieloną w 1951 r. Katedrą Szczegółowej Hodowli Lasu. Po likwidacji Wydziału Leśnego w 1954 r. pracuje do 1956 r. w WSR, skąd 1 II 1956 r. zostaje powołany do pracy w Zakładzie Badań Leśnych PAN na stanowisko profesora zwyczajnego, gdzie pełni funkcję kierownika Pracowni Przyrodniczych Podstaw Hodowli Lasu, pozostając na tym stanowisku do 1963 r. W latach 1963—1967 przechodzi do pracy w Wyższej Szkole Rolniczej obejmując Katedrę Ogólnej Hodowli Lasu i na stanowisku kierownika tej katedry pozostaje do października 1967, tj. do przejścia na emeryturę. Dzięki umożliwieniu mu przez dyrektora Instytutu Hodowli Lasu WSR, później Akademii Rolniczej dalszej pracy naukowej — prowadzi nadal prace badawcze, głównie zajmując się doświadczeniami proveniencyjnymi modrzewia i sosny, opracowując kilka publikacji z tego zakresu. Nad zagadnieniami tymi pracował do ostatnich chwil swego życia. Zmarł nagle w czasie podróży 21 IV 1978.

Działalność naukowa profesora Chodzickiego dotyczy początkowo zagadnień nasiennictwa leśnego i aklimatyzacji drzew leśnych, w związku z czym w latach 1924—1932 organizuje i urządza arboretum w Rogowie, w Lesie Wolskim w Krakowie i w Parku Leśnym w Krynicy. Specjalizuje się w zagospodarowaniu lasów uzdrowiskowych i lasów położonych w sąsiedztwie większych skupisk ludzkich, co było w owym czasie zagadnieniem u nas nie opracowanym, wiążącym się z planowaniem regionalnym. Dziedzina badań glebowych i mikrobiologiczno-glebowych, którymi zajmował się w czasie studiów w Szwajcarii i w Niemczech, jest jedną z zasadniczych podstaw przyrodniczych hodowli lasu i typologii

leśnej, lecz w tym czasie była mało znana. Badania mikrobiologiczno-glebowe stanowią podstawę jego klasyfikacji gleb leśnych i typologii lasów. Rozbudowuje ten kierunek prac naukowych i na tej podstawie konstruuje i ogłasza w 1937 r. siatkę ekologiczną klasyfikacji typów gleb i typów lasu. Rzuca nową, opartą na swych badaniach mikrobiologicznych z Białowieskiego Parku Narodowego, hipotezę powstawania czarnoziemów i gleb próchniczno-węglanowych, opartą na syntezie mikrobiologicznej bakterii wiążących azot z powietrza oraz bakterii samożywnych co do węgla. W związku z pracami aklimatyzacyjnymi i zagadnieniami genetycznymi przystępuje w 1926 r. do opracowania zasad regionizacji przyrodniczo-leśnej kraju, wypracowując z czasem i przedstawiając w 1938 r. podział Polski na krainy, dzielnice i obwody leśno-przyrodnicze, który w 1946 r. uzupełnia do granic powojennych. Podział leśno-klimatyczny dla Polski południowej ogłosił w pierwszym powojennym numerze „Sylwana” (nr 1, 1948). Celem zgromadzenia materiałów dla budowy własnej klasyfikacji typologicznej przeprowadza kartograficzne opracowanie typów siedliskowych lasu Puszczy Niepołomickiej. Zagadnienie to rozbudował dla lasów górskich. (Przebudowa lasów karpackich w Polsce, „Sylwan”, nr 10, 1956). W związku z pracami nad selekcją drzew leśnych zakłada międzynarodowe doświadczenie nad pochodzeniami modrzewia w Kolanowie, opracowując zmienność tego gatunku na plantacjach porównawczych. Prace tego rodzaju rozszerza również na świerka i sosnę pospolitą z terenów górskich, wskazując w specjalnych opracowaniach na ich zmienność.

Oddzielny kierunek prac naukowych dotyczy badań nad strukturą i postacią drzewostanu jako podstawą do klasyfikacji gospodarstw leśnych. Na odcinku tym wprowadza własną klasyfikację i nowe pojęcia umożliwiające popularyzację stosowania udoskonalonych rębni. (Zagadnienia ujednolicenia niektórych pojęć techniczno-gospodarczych zróżnicowania lasów, „Sylwan”, nr 5, 1960; Udoskonalone rębnie jako środek zwiększenia produkcji drewna w leśnictwie, „Sylwan”, nr 1, 1960).

W spuściźnie naukowej po profesorze Chodzickim pozostało ogłoszonych drukiem 65 prac i rozpraw naukowych oraz około 50 artykułów, głównie z zakresu gleboznawstwa leśnego i siedliskoznawstwa, nasienictwa leśnego i selekcji drzew leśnych oraz na temat doświadczeń proweniencyjnych, jak również dotyczących regionalizacji przyrodniczo-leśnej, sposobów zagospodarowania lasu, przebudowy lasów, naturalizacji i aklimatyzacji obcych gatunków drzew leśnych w Polsce, a także zagadnień dotyczących produkcji leśnej.

Profesor Chodzicki pracował społecznie w wielu organizacjach i towarzystwach naukowych. Od 1957 r. był członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego; w latach

1956—1963 członkiem Rady Naukowej Zakładu Badań Leśnych PAN, od 1957 r. był członkiem Prezydium Komitetu Nauk Leśnych PAN, od 1958 r. był członkiem Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa; od 1946 r. z przerwami pełnił funkcję rzeczoznawcy Ministra Leśnictwa w Podkomisji współpracy z FAO; od 1963 r. był wiceprzewodniczącym Komisji Rolno-Leśnej Oddziału PAN Kraków. W 1951 r. został członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, gdzie pracował w Komisji Nomenklatury i Klasyfikacji Gleb. W latach 1957—1961 był członkiem Komisji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, członkiem Komitetu Redakcyjnego Folia Forestalia Polonica, członkiem Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Opracowywał wiele referatów i odczytów dla wspomnianych organizacji naukowych, biorąc aktywny udział w zjazdach naukowych krajowych i zagranicznych.

Szczególnie aktywną działalność wykazywał profesor Chodzicki w PTL. Od 1945 r. był członkiem ZG PTL, w latach 1956—1964 pełnił funkcję przewodniczącego Oddziału PTL w Krakowie. Był przewodniczącym wielu komisji przy ZG PTL. Działalność ta została wysoko oceniona. W 1958 r. zostaje na wniosek PTL odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz w 1976 r. odznaką Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego. PTL wyróżnia Go w 1957 r. Złotą Odznaką Honorową, a w 1967 przyznaje Mu najwyższe odznaczenie jakim dysponuje: członkostwo honorowe za wybitne zasługi dla nauki polskiej i Towarzystwa.

W osobie profesora Chodzickiego leśnictwo polskie straciło wybitnego naukowca i wychowawcę wielu pokoleń leśników. Pasją Jego życia była nauka leśnictwa, której wiernie służył do ostatnich chwil swego życia. Jego działalność zapisała się trwale w polskiej nauce leśnej, do której wniósł cenny, niezniszczalny dorobek.

Marian Mączyński

WYKAZ PUBLIKACJI PROF. EDWARDA CHODZICKIEGO
(UZUPEŁNIENIE WYKAZU ZAMIESZCZONEGO
W „SYLWANIE”, NR 7, 1968)

107. Pokrewieństwo wzrostowe modrzewi grupy Polsko-Sudecko-Karpackiej w świetle długoletnich badań doświadczalnych. „Zeszyty Naukowe WSR w Krakowie” nr 58, 1970.
108. Wszechstronny rozwój w perspektywie. „Las Polski” nr 19, 1971.
109. The problem of cooperation of silviculture with the needs for shaping of the biological environment in Poland. Proceedings and Papers 7-th. World Forestry Congress in Buenos Aires 1972.

110. Klasyfikacja gleb leśnych. (II opracowanie zespołowe). Współautorstwo. Polskie Towarzystwo Gleboznawcze. Komisja Genezy, Klasyfikacji i Kartografii Gleb. Zespół Gleb Leśnych, Warszawa 1973.
111. Kolejność początku wegetacji poszczególnych pochodzeń i gatunków modrzewia na plantacji w Kolanowie w 1972 roku. „Sylwan” nr 6, 1974.
112. Wstępne wyniki uprawy porównawczej sosny zwyczajnej (*Pinus silvestris* L.) różnych pochodzeń krajowych w reglu dolnym Beskidu Sądeckiego. „Sylwan” nr 2, 1975.
113. Zagadnienie współdziałania hodowli lasu z postulatami kształtowania środowiska przyrodniczego w Polsce. „Folia Forestalia Polonica”, Seria A, z. 22, 1976.
114. Chodzicki E., Sabor J. — Wstępna analiza cech ugałęzienia modrzewia europejskiego (*Larix decidua* Mill.) na powierzchni porównawczej w Kolanowie k. Bochni. „Zeszyty AR w Krakowie” nr 10, 1976.
115. Badania proweniencyjne nad wzrostem *Pinus silvestris* L. z terenów PRL w reglu dolnym Karpat w latach 1966—1972. Przedstawiono na Jubileusz 600-lecia. Sesja naukowa na Wydziale Leśnym”. „Zeszyty Naukowe AR w Krakowie”, 1964.
116. Badania proweniencyjne nad wzrostem *Pinus silvestris* L. z terenów PRL w reglu dolnym Karpat w latach 1966—1972. „Zeszyty Naukowe AR” Leśnictwo, z. 11, 1978, nr 144.

Z LITERATURY

Książki Państwowego Wydawnictwa Rolniczego i Leśnego można kupić w księgarniach miejskich i Wojewódzkich Księgarniach Rolniczych „Dom Książki”, w zorganizowanych przez nie punktach sprzedaży i u kolporterów, w kioskach i klubach „Ruch”, w Klubach Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” oraz w Centralnej Księgarni Rolniczej w Warszawie, Pl. Dąbrowskiego 8.

Adresy Wojewódzkich Księgarni Rolniczych:

15-420 Białystok, ul. Edwarda Próchniaka 5,

85-009 Bydgoszcz, ul. Dworcowa 73,

40-012 Katowice, ul. 15 Grudnia 16,

80-835 Gdańsk, ul. II Grobla 12/14,

25-367 Kielce, ul. Obrońców Stalina 11,

75-035 Koszalin, ul. Zwycięstwa 20,

31-013 Kraków, Rynek Główny 36,

20-115 Lublin, ul. Kowalska 11,

90-440 Łódź, ul. Piotrkowska 147.

10-538 Olsztyn, ul. Dąbrowszczyków 7,

45-706 Opole, ul. Hanki Sawickiej 15/17,

61-808 Poznań, ul. Armii Czerwonej 77,

35-074 Rzeszów, ul. Gałęzowskiego 6,

70-427 Szczecin, Pl. Grunwaldzki 1,

50-147 Wrocław, ul. Wita Stwosza 44,

65-068 Zielona Góra, ul. Karola Marksa 4.

W przypadku, gdy nakład jakiejś książki jest kompletnie wyczerpany — niestety pozostaje tylko możliwość skorzystania z niej w bibliotece.

„Sylwan” przyjemnym upominkiem za granicę, m. in. dla mieszkających tam rodaków. Pomyśl o tym. Warunki prenumeraty dla mieszkających za granicą na ostatniej stronie okładki.